

PŘEDMLUVA

7

ODOLÁVAJÍ OHÝBÁNÍ, A PŘECE SE OHNOU

11

Někdy neskloňujeme
„Snažíme se“ skloňovat
Kolisáme: skloňovat — neskloňovat?
„Upravíme“ a skloňujeme

MŮŽEME SI VYBRAT ROD?

17

Dvojrodá podst. jména
Rod přejatých výrazů
Rod českých výrazů
Rodové dublety

NĚKTERÁ ÚSKALÍ SKLOŇOVÁNÍ

23

5. pádem voláme
Množ. číslo vlastních jmen
Množ. číslo přejatých jmen
Žen. podst. jména na -sa, -za, -la
2. p. množ. čís. podst. jmen
Kolísání mezi vzory píseň a kost
Skloňujeme „ruka“ a „noha“
Skloňujeme některá přejatá jména
Skloňujeme zájmena
Skloňujeme číslovky

ANI S ČASOVÁNÍM SLOVES TO NENÍ VŽDYCKY LEHKÉ

31

3. osoba množ. čísla
Dublety v 1. os. jedn. čísla a v 3. os. množ. čísla
Přechodníky
Některá trpná příčestí
Podmiňovací způsob
Některá nepravidelná slovesa

KTERÁ VAZBA JE SPRÁVNÁ?

40

Podmět v 1. a v 2. pádě
Sloveso jet se 4. pádem
Slovesa s dvojimi „vazbami“
Tzv. genitiv záporový
4. pád na postupu

Matení vazeb
Některé nesprávné vazby

O NĚKTERÝCH PŘEDLOŽKÁCH A PÁDECH JIMI ŘÍZENÝCH 50

„Výběr“ předložky
Vyjadřování přibližnosti předložkou
Nepravé předložky
Předložky s 1. pádem?
Zeugma
Vypouštění předložek apod.

LECCOS O STAVBĚ VĚTY

57

Jednotné a množné číslo
Druhová jména
O čase přítomném
O čase budoucím
Jedna forma, dva významy
O trpném rodu
Shoda gramatická a podle smyslu

ZÁJMENA POTŘEBNÁ I NEPOTŘEBNÁ A PARAZITNÍ VSUVKY

62

Odkazovací zájmeno a odkazovací přídavné jméno
O přivlastňování
Částečný zápor (členský)
Takzvané parazitní výrazy

POTÍŽE SE SPOJKAMI

67

O přirovnávání
Některé podřadící spojky a spojkové výrazy
Takzvané nepravé věty vztažné

ČEŠTINA MÁ SLOVOSLED VOLNÝ, ALE NE LIBOVOLNÝ

71

Větný důraz
Takzvané aktuální větné členění
„Volný“ slovosled
Postavení přivlastku
Rozvíjeté přivlastky
Příklonky

ZDROBNĚLINY A PŘECHYLOVÁNÍ

77

Zdrobněliny
Přechylování

NĚKOLIK POZNÁMEK O PŘEDPONÁCH, HLAVNĚ U PODSTATNÝCH JMEN

82

O předponě ne-

O předponě před-

Přejaté předpony sub-, ex-, im-

ŠÍŘÍ SE PODSTATNÁ JMÉNA MUŽSKÁ BEZ PŘÍPON

85

NOVÁ POJMENOVÁNÍ OSOB PODLE SPECIALIZOVANÝCH ČINNOSTÍ A ZÁJMŮ

90

Bezpříponová podstatná jména mužského rodu

Jednoslovná pojmenování osob na -ař/-ář

-ák

-(n)ík

-ec

HLEDÁNÍ NÁZVŮ PRO NOVÉ VĚCI A JEVY

98

Pojmenování věcí na -č, -ík, -ák

-ka

-ina

Pojmenování věcí zpodstatnělými přídavnými jmény

VÝPRAVY ZA NÁZVY MÍST

108

Pojmenováváme místa

O POTŘEBĚ ABSTRAKT A O JEJICH ZNEUŽÍVÁNÍ

111

Podstatná jména na -ost

-ství

PŘEJATÉ PŘÍPONY JSOU NA POSTUPU

114

Podstatná jména na -ik

-ér

-ista

-át

-ace

-áž

-ismus

-áda

-iáda

O SLOŽENÝCH PODSTATNÝCH JMÉNECH

120

O purismu neboli brusičtví

Domácí složeniny se samo-
polo-
Složeniny s plyno-, vodo-
Složeniny s -vod
Jiné složeniny

O SLOŽENINÁCH HYBRIDNÍCH

Složeniny s cizí složkou
auto-
moto-
elektro-
servo-
gala-
-kombajn

126

PŘÍPONY A PŘEDPONY U PŘÍDAVNÝCH JMEN A PŘÍSLOVCÍ

130

Stupňování přídavných jmen

Přípona -ový
-ní
-ný
-cí
-telný
-ský, -cký

Tvoření přídavných jmen různými příponami

Předponová přídavná jména

Tvoření příslovčí příponami a předponami

SLOŽENÁ PŘÍDAVNÁ JMÉNA

147

Takzvaná spřežková přídavná jména

Takzvaná pravá složená přídavná jména

O ČÍSLOVKÁCH

154

Druhové číslovky u pomnožných podstatných jmen

Některé jednotlivé případy s číslovkami

O KONKURENCI SLOVES A O NOVÝCH SLOVESECH

156

NA -IT A -OVAT

Některé slovesné slovotvorné dublety

Nedokonavá slovesa od dokonavých

Slovesa na -ovat

PŘEDPONY MĚNÍ VÝZNAM SLOVES

163

Slovesná předpona o-
od-
pro-
pře-
vy-
z-
za-

Předpony u přejatých sloves

HELEDÁNÍ JMEN PRO SVĚT KOLEM NÁS

171

Umění pojmenovat
Slova značková a popisná
„Přesnost“ pojmenování
Z vlastního jména obecné označení

O VÝZNAMOVÝCH ROZDÍLECH MEZI SLOVY

177

Významy některých podstatných jmen
přídavných jmen
příslovci
sloves

NÁREČÍ A SLANG VERSUS SPISOVNÝ JAZYK

186

Brněnská mluva
Některé „moravismy“
Některé slangové výrazy

VĚCNÝ PROBLÉM PŘEJATÝCH SLOV

193

Která slova jsou „cizí“?

MALÁ EXKURZE DO SLOVENŠTINY

203

Některá česko-slovenská homonyma
Některé slovakismy v češtině

O ODNĚMČOVÁNÍ HOVOROVÉ A LIDOVÉ ČEŠTINY

205

Takzvaná kuchyňská čeština
Nečeská expresiva

ODRAZ SPOLEČENSKÉHO POHYBU V JAZYKU

213

Mizející slova

O MÓDĚ V JAZYKU

218

Takzvaná módní slova

O KONKURENCI SLOV A SLOVNÍCH SPOJENÍ

225

Synonyma neboli slova souznačná

Výběr vhodného výrazu

HLEDÁNÍ PŮVODU SLOV

231

O etymologii

Různé stáří slov

Takzvaná nostratická (=předindoevropská) slova

Některá jednotlivá slova:

nadávky

pohádkové postavičky

potraviny

slova se zajímavou historií

oblek a obuv

textilie

slova se zvláštními osudy

KLIKATÉ CESTY RČENÍ

245

Slova vázaná na rčení

NĚCO O STYLU A JEHO PROSTŘEDCÍCH

248

O výběru jazykových prostředků

O logickém vyjadřování

Falešná úspornost neboli brachylogie

O mnohomluvnosti neboli pleonasmu

Stručné, ale přehledné formulace

O frázovitosti

Zdvořilost ve vyjadřování

Takzvané kontaktové výrazy

O kletbách a láteření